

PANU:

"Pojanpoikien" teatteritalo

■ Noinkin jutun voisi otsikoida. Sata vuotta teatterin rakentamista... Oululaisen Kaiku-lehden nimimerkki Sipo kirjoitti 1896 pitkän pakinan Oulun teatterista, lähinnä teatteritalosta. Sipo puhui Oulun maneesista: "Se se on ollut se lämmitävä ja sovittava liesi, jonka ääressä on tyydytty aina hetkeksi kuuntelemaan näytelmätaiteen runottaren Thalian ääntä ja siellä kaikessa ahtaudessa hikisinä ja kuumentuneina on nieltä paksua tomua ja vielä paksumpaa tupakansavua kurkuihinsa."

Ei vaikuta kovin romanttiselta. Totta, Sipo ei ole lainkaan romanttinen. Hän pistää matalaksi koko Maneesin: "Se on niin hirveän matala, jotta siellä ääni kuoleupi pian ja varsinkin naisnäyttelijöille on juuri tuo erinomaisten suuresta merkityksestä. Eiväthän impi-parkain keuhkot ole pajan palketta, niinkuin niiden heidän maneesissa näytellessään tulisi olla". Olivatkohan Sipun aikaiset immet samaa mieltä! Tällä hetkellä tuonaikaisia tyttöjä ei taida olla monta enää muistelemassa, sillä paljon alle yhdeksänkymmentuotiaat eivät tule kysymykseen.

Sipon vuodatus näyttää syntyneen sen johdosta, että Maneesia juuri tuolloin piti korjattaman. Siitä kiukku: sellaista tuhlausta! Korjauksia ja parannuksia oli tehty ennenkin. "Mutta lato on lato, vaikka siihen upotettaisiin tuhannet jos tuhannetkin markat." Oli kysymys 4500 markasta, aluksi... Tiedetään kuitenkin, että "ladossa" todella 1896 suoritettiin

peruskorjaus, josta vastasi J. W. Lillqvist. Työn tllaaaja oli teatterihuoneyhdistys. Samanlaisella Oulun "teatterihuone-rahastolla" oli omalla tilillään rahatoimikamarissa rahaa 8837 mk ja 60 p. Liekö sitten tarvittu nuo molemmat summat? Joka tapauksessa Maneesissa näyteltiin korjauksen jälkeen neljännesvuosista, siihen äskettäin muisteltuun surkiaan tulipalopäivään saakka. Välillä oli kyllä mitä melkoinen remontti 1918—19. Olikohan tämänvuosisataisella impi-polvella samanlaisia kokemuksia! Mitähän olisivat olleet mieltä Fanni Viitanen-Jylhäkangas, Alma ja Martta Snellman, Ester Jokinen-Kurimo, Esteri Aho, Alice Jacobsson-Lyly, Kaija Nevala, Fanny Lindberg, Anni Aitto, Elli Tolonen, Saima Lehmus...

■ Oulun teatteritalokysymys näyttäisi jo 1896 olleen ongelma, vanha kätkönsä, Malnitessaan tuon em. summan, joka alkoi kahdeksikolla, Sipo toteaa, että raha oli pitkien vuosien aikana kokoon haalittu, ja ennustaa, että jos mentiin samaa kyytiä mainitun rahan kartuttamisessa kuin siihen asti, niin he silloin elävät olisivat olleet niitten pappain pappoja, jotka teatterihuoneen Ouluun rakentaisivat, sillä tulisivat ne sellaiset laitokset näin Sipoa referoiden edelleen, siksi kymmeniä tuhansia maksaan, jos ne rakennettaisiin aivan "itepäällisinä", niin kuin täällä oli tapa sanoa. Siinäpä se! Tullut on, maksamaan nimittäin. Oikeassa Kaiun Sipo oli. Minun lasteni isoisa oli

1896 nuori mies. Minun pappani pappani oli silloin kuusissa-kymmenissä.

Sipo puhuu "teatterihuone-talosta". Sitten myöhemmin syntyi Valistustalo Oy. Ja aikaa myöten syntyi eräänlainen kulttuurikasku Oulun valistustalosta. Valistustalo Oy elää tänäkin päivänä, mutta teatteritaloa se ei rakentanut. Tästä ei voi syyttää yhtiön nykyisiä tirehtöurejä, heillä ei ollut enää millä mällätä, sillä heidän nuorna ollessa jo oli vierailut peikko nimeltä Inflaatio. Tämä yhtiö kustansi kuitenkin kahdet luonnospirustukset, ensin Heikki ja Kaija Siréniltä sitten Alvar Aalolta. Molemmissa tapauksissa oli kysymys "valistustalosta" Raatin lohpadonniemeen. Suunnitteluksi jäi, mutta karkista mielessä olleista liikenne-ym. ongelmista huolimatta tulee nyt joskus miettiä, miltähän teatteri(konsertti)talo

Lohpadonniemessä nyt näyttäisi, kun... Äskettäin tuli erään nuoren teatteriharrastajan kanssa puhe näistä talosuunnitelmista. Kun hän tuntui saaneen "perimätiedon", että kaupunki olisi suunnitellut taloa Lohpadonniemeen, niin oikaistakoon siis tässäkin, ettei kaupunki, vaan Valistustalo Oy. Tämä olisi avain oma tarinansa,

■ Nykyinen Oulun teatteritalo, tuo tuleva, vaikka onkin "sadan vuoden" suunnittelun tulos, ei silti ole Oulun ensimmäinen eikä ainoa teatteriksi rakennettu talo. Ensimmäisen sellaisen rakensi nykyisen Kaupungintalon paikalle tälläkin palstalla usein mainittu Carl Wilhelm Westerlund, seuraavan Oulun työväenyhdistys 1902—03. Tuli tuhosi edellisen 1882, sotatuho jälkimmäisen 1944. Sillä välillä tarjosi myös V.P.K. tilat teatterille rakennuttamalla 1898 talon, jossa nyt — vielä vähän aikaa? — toimii elokuvateatteri Kino-Aula.